

DİKEY ANALİZ

Yüzde Yöntemiyle Analiz

Bir Ltd. Şti.
(31.12.2019 Tarihli Mali Tablolar)

Düzenleyen : **Gürol DEMİR – Finansal Danışman**
Rapor Tarihi : **06 Haziran 2022**

1. GİRİŞ

Bir Ltd. Şti. (Vergi No: 123 456 7890) nezdinde 31.12.2019 tarihli bilanço ve gelir tablosu üzerinde yapılan dikey analiz (yüzde yöntemi ile analiz) çalışması bu raporun konusunu oluşturmaktadır.

Dikey analiz bir işletmenin bilanço ya da gelir tablosundaki kalemlerin kendi grupları ve genel toplam içerisinde ne kadarlık bir yüzdeye sahip olduğunun tespiti ile yorumlanmasına denir.

Dikey analizde bir yıla ait mali tablonun kalemlerinin nasıl bir yüzde dağılımı gösterdikleri gözlenerek bir yoruma ulaşılmaya çalışılır. Dolayısıyla dikey analizin amacı işletmenin tek bir dönemdeki mali durumunun ve faaliyet sonuçlarının incelenmesidir. Dikey analiz bir tek yılın incelenmesi nedeniyle statik analiz olarak adlandırılabilir

2. VERİLER VE ANALİZ ÇALIŞMASI

Analize konu 31.12.2019 tarihli bilanço ve gelir tablosu yüzdeleri rapor ekinde yer almaktadır. (Ek-1 Bilanço Yüzdeleri, Ek-2 Gelir Tablosu Yüzdeleri)

Bilançoda, dikey yüzdelerin belirlenmesinde mali tablo kalemlerinin grup toplamı ya da genel toplamı içindeki yüzdelerin bulunması esastır. Uygulamamız aktif toplamı içindeki yüzdeleri hesaplamaktadır.

Şu formülle hesaplanır:

$$\text{Dikey Yüzde} = (\text{Bilanço Kaleminin Tutarı} / \text{Aktif Toplamı}) \times 100$$

Gelir tablosunda dikey yüzdelerin belirlemesinde ise her bir kalemin tutarı “*Net Satışlar*” tutarına oranlanarak bulunur. Gelir Tablosunda dikey yüzdelerin bulunmasında Net Satışların tutarı 100 olarak kabul edilmektedir.

Buna göre kullanılacak formül ise şöyle gösterilebilir:

$$\text{Dikey Yüzde} = (\text{Gelir Tablosu Kaleminin Tutarı} / \text{Net Satışlar}) \times 100$$

Karşılaştırma yapılacak sektör olarak genel ölçekli “İkamet Amaçlı Olan veya İkamet Amaçlı Olmayan Binaların İnşaatı” belirlenmiştir. Bu sektöre ilişkin olarak TC Merkez Bankasınca ilan edilen 2019 yılına ilişkin toplam 0 firmanın bilanço ve gelir tablosu rakamlarının ortalaması alınarak hesabına göre %1, %10 gibi esneme marjları da kullanılarak karşılaştırma yapılmıştır. Sektör ortalama oranları, referans olarak küme parantezi içinde verilecektir.

3. BİLANÇO KALEMLERİ

Dikey yüzdelerle ifade edilmiş bir bilançonun kalemleri, grup ve genel toplam içerisindeki büyüklüklerine, içinde bulunduğu grubun özelliklerine, işletmenin türüne göre yeterli olup olmadığına bakılarak araştırılır. Bir hesap grubu tek başına işletmenin mali durumunu gösteremeyeceği için diğer gruplarla olan ilişkisine göre değerlendirilmelidir.

Bu değerlendirmede üç yapı incelenir:

- 1) Varlık dağılımının incelenmesi,
- 2) Kaynak dağılımının incelenmesi,
- 3) Varlık – Kaynak ilişkisinin incelenmesi.

3.1. Varlıkların Dağılımı

Varlıkların dağılımında önce grup toplamlarının varlıklar toplamına olan oranı ele alınır. Ticaret işletmelerinde dönen varlıkların yüzdesinin duran varlıkların yüzdesinden fazla olması beklenir. Sanayi işletmelerinde ise duran varlıkların yüzdesinin dönen varlıklar yüzdesinden fazla olması gerekir.

Firma bilançosuna göre; dönen varlıkların oranı %96,07 iken duran varlıkların oranı %3,93 şeklinde hesaplanmaktadır. Bu durumda firmanın bir ticaret işletmesi olduğu düşünülmektedir.

Varlıkların dağılımında her grubun kendi grup toplamına olan oranları da incelenir. Dönen varlıkların satış, borç ödeme ve üretime gönderme açısından gerekli unsurları yeteri kadar içermesi beklenirken, duran varlıkların ise ticaret veya üretim işletmelerinin durumuna göre yeterli kalemlerden oluştuğuna bakılır. Aksi halde atıl değerler ya da yetersiz duran varlıklardan söz edilir. Bu durumda işletmede yetersiz iş hacmi ve düşük kârlılık olacaktır.

Ticari Alacaklar

İşletme ticari alacak oranı %44,37 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %14,38}

Ticari alacakların aktif içindeki payının sektörün geneline göre daha yüksek olması işletmenin alacaklarının tahsilinde problem yaşadığını, bu problemlerin işletmenin nakit döngüsünde sıkıntıya sebep olacağını, işletmenin rekabette geriye düştüğünü gösterebilir.

Senetli Alacaklar

Firma bilançosuna göre; senetli alacak yok {Referans: %2,07} iken senetsiz alacakların oranı %44,34 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %10,14}

Senetsiz alacakların, senetli alacaklara karşı daha basın oluşu, işletmenin alacaklarının kıymetli evraka bağlı olmadan arttığını ve nakde dönüşlerinin daha zor olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, işletmenin alacak kalitesinin düştüğünü, rekabet gücünün ve pazarlık gücünün azaldığını, daha fazla taviz vererek iş almaya çalıştığını işaret edebilir.

Stoklar

Stokların oranı %11,68 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %25,62}

Stokların oldukça düşük olması ya da hiç olmaması faaliyetlerin aksama riskinin yüksekliğini gösterir.

Birikmiş Amortismanlar

Birikmiş amortismanların, sabit varlıklar içindeki payı %75,47 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %24,84}

Birikmiş amortismanların sabit varlıklar içindeki payı yüksektir. Bu durum işletmenin yakın zamanda bir yatırıma gitmesi gerektiği anlamına gelecektir.

3.2. Kaynakların Dağılımı

Kaynak dağılımında kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar ile öz kaynakların kaynak toplamına olan oranları ele alınır. Öz kaynakların kısa ve uzun vadeli kaynaklar toplamının yüzdesini aşması beklenir. Dolayısıyla en fazla öz kaynakların yüzdesi olması gerekir.

Firma bilançosuna göre; kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakların oranı %81,69 iken öz kaynakların oranı %18,31 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %36,30}

Öz kaynakların toplam pasif içindeki payının sektöre göre düşük olması işletmenin sermaye gücünün düşük olabileceğini göstermektedir.

Senetli Borçlar

Firma bilançosuna göre; senetli borç yok {Referans: %3,41} iken senetsiz borçların oranı %1,76 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %9,18}

Senetsiz borçların senetli borçlara karşı daha baskın oluşu işletmenin borçlarının daha fazla bir kısmının itibara dayalı olduğunu ve işletmenin alacaklılarının işletmeye güvendiklerini ifade etmektedir.

Borç ve Gider Karşılıkları

Borç ve gider karşılıklarının, toplam pasif içindeki payı %2,18 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %0,22}

Borç ve gider karşılıkları gibi bir kalemin sektör ortalamasının üzerinde olması yüksek sayılmalıdır.

Dönem Net Kârı ve Yedekler

Dönem net kârı ve yedeklerin, toplam pasif içindeki payı %1,82 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %4,80}

Dönem net kârı ve yedeklerin varlığı oto finansmanın varlığını yani faiz yükü olmadan kaynak temininin mümkün olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

3.3. Varlık – Kaynak İlişkisi

Varlık – Kaynak ilişkisinin incelenmesinde varlıklar ile kaynaklar arasında ilişkiler kurulur. Dönen varlıklar grubunun finansman kaynağı olarak kısa vadeli yabancı kaynaklar gösterilir. Dolayısıyla dönen varlıklar grubunun yüzdesi ile kısa vadeli kaynaklar grubunun yüzdesi karşılaştırılır.

Net Çalışma Sermayesi

Dönen varlıkların, toplam aktif içindeki payı %96,07 {Referans: %67,68} ve kısa vadeli borçların toplam pasif içindeki payı %39,30 şeklindedir. {Referans: %67,68} Buna göre net çalışma sermayesi; (2.266.349.026,00 - 927.186.135,09=) 1.339.162.890,91 TL olarak hesaplanmaktadır.

Dönen varlıkların yüzdesi kısa vadeli yabancı kaynakların yüzdesinden fazladır. İşletmenin net çalışma sermayesi vardır ve yüksek borç ödeme kabiliyetine sahiptir. Bu durum tek başına yeterli değildir; aynı zamanda nakit ve mal şeklinde ödenecek kısa vadeli borçları, müşteri isteklerini ve üretim kapasitesini karşılayacak çeşitlilikte bilanço kalemlerini de içermesi gerekir.

Duran Varlıkların Finansmanı

Duran varlıkların, toplam aktif içindeki payı %3,93 ve uzun vadeli borçlar ile öz kaynakların toplam pasif içindeki payı %60,70 şeklindedir.

Öz kaynaklar ile yabancı kaynaklar toplamı duran varlıkların finansmanına yettiği gibi dönen varlıkların finansmanına da yetmektedir.

4. GELİR TABLOSU KALEMLERİ

Gelir tablosu kalemlerinin yüzdeleri, net satış tutarlarının 100 kabul edilmesi esasına göre yapıldığından, her kalemin net satışlara oranı, hasılat ve kârlılık açısından incelenir.

Satış İndirimleri

Satış indirimlerinin, net satışlara oranı %7,15 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %0,63}

Yüksek oranda satış indirimlerinin söz konusu olmaması gerekir. Satış indirimlerinin sektör ortalamasına göre yüksek olması firmanın satış, dağılım, pazarlama işlemlerinde sıkıntı olduğunu gösterir.

Faaliyet Giderleri

Faaliyet giderlerinin, net satışlara oranı %13,16 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %6,69}

Faaliyet giderlerinin net satışlar içindeki payının sektöre göre yüksek oluşu işletmenin pazarlama ve satış, Ar-Ge ve genel yönetim giderlerine sektörün üzerinde harcamalar yapması anlamına gelmektedir. Bu da özellikle ilgili departmanlarının doğru çalışmaması demektir.

Faaliyet Kârı

Faaliyet kârı iyi bir oranda gerçekleşmiş olmalıdır. İşletmenin asıl faaliyetlerinden kaynaklandığı için bu kalemdaki başarısı önemlidir.

Bir kâr kalemi kendisinden sonra gelen gider ve zararları karşıladıktan sonra dönem kârına da katkıda bulunabilmelidir. Dönem kârına yapılan katkının büyüklüğü o kâr kaleminin dönem kârı içindeki yeri ve önemini gösterir.

Faaliyet kârının, net satışlara oranı %2,10 şeklinde hesaplanmaktadır. Bu oran sektör ortalamasının {Referans: %6,77} altındadır.

Dönem Kârı

Dönem kârının daha çok esas faaliyet alanındaki kârlardan oluşması beklenir. Dolayısıyla işletmenin sahip ya da ortaklarına kâr dağıtımını yapabilmesi mümkün hale gelir ve işletmede yeterli oto finansmandan söz edilir.

Dönem kârı yüzdeleri başka işletmelerle ya da işletmenin bulunduğu sektör ortalamaları ile karşılaştırılması ile yeni yorumlar elde edilebilir.

Dönem kârının, net satışlara oranı %1,63 şeklinde hesaplanmaktadır. Bu oran sektör ortalamasının {Referans: %2,66} altındadır.

Vergi ve Diğer Yükümlülükler Karşılığı

Vergi ve diğer yükümlülükler karşılığı, işletmenin istisna ve teşviklerden yararlanmış olabileceğini veya kanunen kabul edilmeyen giderler konusunda dikkatli davrandığını yani, iyi bir vergi politikası yürütüldüğünü gösterebilir.

Vergi ve diğer yükümlülükler karşılığının, net satışlara oranı %0,98 şeklinde hesaplanmaktadır. {Referans: %1,04}

Bu oran sektör ortalamasının altındadır.

5. SONUÇ

Yorum, tamamen analistin işletme, sektör ve mali tablolar ile ilgili bilgi birikimine ve deneyimine bağlıdır. Yorumun belirli bir kalıba sokulması önerilmemektedir.

Mali tablolara ilişkin dipnotlar, teknik nedenlerle bu aşamada analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Varılan kanaatin doğruluğu için bilanço ve gelir tablosu dipnotlarının da göz önünde bulundurulması gerekecektir.

Bu koşullarda yapılan “*Yüzde Yöntemiyle Analiz*” ve karşılaşılan sonuçların yorumuna raporun önceki bölümünde yer verilmiştir.

Gürol DEMİR
Finansal Danışman